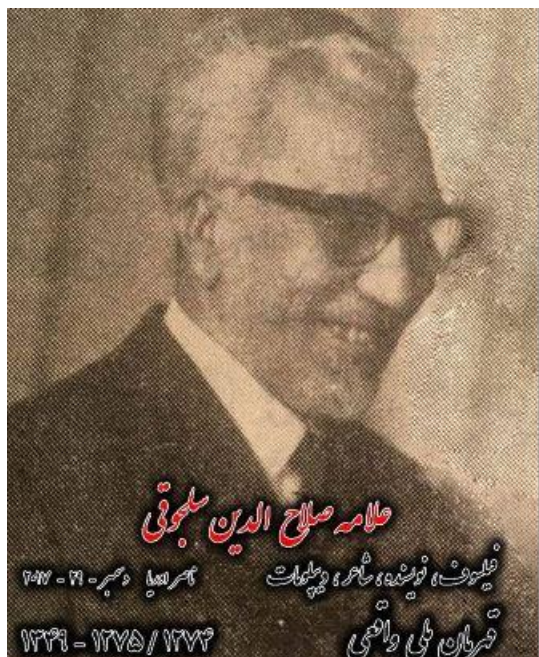

۲۰۲۰/۱۲/۲۹

ناصر اوریا

به یادبود یک قهرمان ملی واقعی افغانستان

افغان نوميالی او ستر فيلسوف، ليکوال، شاعر او ديپلومات ښاغلی علامه صلاح الدين سلجوقي (۱۲۷۴ - ۱۳۴۹) په ۱۲۷۴ لمريز هجري کال کښې د هنر او ادب زانگو، د هرات په لرغونې او تاريخي ښار کښې نړۍ ته سترگې پرانستې. د علامه سلجوقي افکار تر زياد اندازې پورې د سيدجمال الدين افغان د فکري مکتب څخه متاثر وه. دا ستر ليکوال، متفکر، سياستوال، شاعر او فيلسوف سربيره په خپلې مورنۍ ژبې، په پښتو، عربي، انگليسي، فرانسوي، جرمني او اوردو ژبو هم کامل تسلط درلود. هغه ډير ارزښمند آثار او کتابونه ليکلي او ترجمه کړي دي چې د ځينې آثارو نومونه يې لاندې ذکر ښوي دي. علامه سلجوقي د ستري او نوميالي ميرمنې، سناتور حميرا ملکيار سلجوقي سره واده کړی وه. ښاغلی سلجوقي د ۱۳۴۹ کال د غبرگوري د مياشتې په شپاړسمه نيټه له فاني نړۍ څخه سترگې پټې کړې او افغان نوي نسل ته يې ارزښتمن او تل پاتې آثار په ميراث کښودل. ښاغلی سلجوقي په صالحينو شهداوو کښې خاورو ته وسپارل شو. روح دی ښاد او ياد دی تل پاتې وي.

معلومات بیشتر:

جناب صلاح الدين سلجوقي فرزند مفتی سراج الدين سلجوقي در سال ۱۲۷۴ هجری شمسی در شهر تاریخی و باستانی هرات در یک خانواده منور، دانشمند و متدین چشم به جهان گشود.

در کودکی و نوجوانی به کسب دانش و آموختن ادبیات دری نزد پدرش بزرگوارش پرداخت و همچنان در مدرسه سلجوقي های هرات به آموزش اساسات و مقدمات دروس عربی و کسب علوم متداوله آنزمان پرداخت که راگشاه فراگیری علوم پیشرفته شد. سپس به کشورهای هند، پاکستان و عربستان سفر نموده و در آنجا به آموزش زبان های اردو، انگلیسی و عربی پرداخت. وی در آموزش عرفان و فلسفه همت گماشت و به مقام رفیعی در فلسفه، عرفان، الهیات و علوم مارالطبیعه دست یافت.

در سال ۱۲۹۴ هجری شمسی صلاح الدين سلجوقي بعنوان جوانترین مفتی در محکمه شرعی هرات به حیث مأمور رسمی دولت مقرر گردید. وی در سال ۱۳۰۰ هجری شمسی به حیث مدیر معارف هرات و همچنان در مقام مدیر مسؤل جریده "اتفاق اسلام" و جریده "فریاد" در زادگاهش خدمت نمود.

استاد سلجوقي در مکتب امانی منطق و ادبیات، در مکتب حبیبیه دری و عربی و در مکتب استقلال ادبیات دری را به فرزندان میهن تدریس نمود و در عین زمان عضو فعال دارالتالیف نیز بود.

جناب سلجوقي در پست های مختلف دولتی به اجرای وظایف مهم با کمال صداقت و امانتداری پرداخته است. مدتی به حیث مدیر جریده "ثروت" و چندی من حیث مدیر مطبوعات وزارت امور خارجه ایفای وظیفه نموده است. وی به حیث منشی دارالتحریر شاهی، قونسل افغانستان در بمبئی، جنرال قونسل افغانستان در دهلی و مستشار سفارت افغانستان در کراچی خدمت نموده است. در سال ۱۳۲۸ در دوره هفتم شورای ملی به عنوان وکیل منتخب شهر هرات به ولسی جرگه یا شورای ملی راه یافت.

در سال ۱۳۳۲ هجری شمسی مسئولیت ریاست مستقل مطبوعات را به عهده گرفت.

علامه صلاح الدين سلجوقي از ۱۳۳۳ تا ۱۳۴۱ به حیث سفير افغانستان در مصر خدمت نموده و از همانجا متقاعد گردید.

علامه سلجوقی آثار فوق العاده ارزشمند اعم از کتاب ها، رساله ها و مقالات متعددی در زمینه های ادب، هنر، سیاست، علوم اجتماعی، اخلاق، فلسفه، الهیات و ماورای الطبیعه را به زبان های دری و عربی به رشته تحریر آورده است.

لست شماری از آثار و تراجم مرحوم صلاح الدین سلجوقی:

۱. جیره
 ۲. آئینه تجلی
 ۳. افکار شاعر
 ۴. تقویم انسان
 ۵. اشعار پراکنده
 ۶. نگاهی به زیبایی
 ۷. گوشه از پیغام تو
 ۸. مقدمه علم اخلاق
 ۹. تجلی خدا در افاق و انفس
 ۱۰. ترجمه تهذیب الاخلاق ابن مسکویه
 ۱۱. نقد بیدل، دیوهنی وزارت، د دارالتالیف ریاست، ۱۳۴۳
 ۱۲. محمد در شیرخوارگی و خردسالی (سرگذشت یتیم جاوید) و دوازه سؤال فلسفی. کابل سال ۱۳۴۲
- کتاب محمد در شیرخوارگی و خردسالی که اثر محمد شوکت التونی نویسنده شهیر مصری در دو بخش تدوین شده است: حدود ۶۰۰ صفحه کتاب به زندگی حضرت محمد (ص) اختصاص دارد و بیش از ۲۰۰ صفحه کتاب به عنوان "پیغام تو" نوشته مترجم است که به کتاب اضافه شده است. علامه سلجوقی در این بخش کتاب به ۱۲ سؤال فلسفی درباره انسان و ماهیت انسان و نیز برخی رویداد های زمان پیامبر پاسخ می دهد.
- نویسنده کتاب، شوکت التونی، در مقدمه کتاب می نویسد که هدف اصلی وی از تألیف این کتاب پرداختن به زندگی حضرت محمد (ص) قبل از رسیدن به مرحله نبوت و پیامبری بوده است. وی کتاب را به شیوه داستانی تدوین کرده است و در مقدمه کتابش آورده که در بلاد فرنگ هر روز برای فرزندان کوچکش قصه هایی از زندگی حضرت محمد را حکایت می کرد و مشاهده می کرد که فرزندان با چه عشق و علاقه ای به این داستان ها گوش فرا می دادند. پس به این فکر شد که چرا این قصه ها را برای همه کودکان جهان نگوید و از آن بعد دست به قلم برد و به نوشتن زندگینامه پیامبر گرامی پرداخت که نهایتاً به تألیف کتابی حجیم درباره زندگی پیامبر اکرم (ص) انجامید.
- مؤلف در تدوین کتاب از منابعی چون قرآن مجید، صحیح بخاری، صحیح مسلم، تفسیر کبیر امام فخر رازی، تفسیر طبری، سیرت النبی یا حیات محمد اثر محمدحسنین هیکل مدیر مسئول روزنامه الاهرام، ام النبی اثر دکتر بنت الشاطی، و دهها منبع دیگر مراجعه و در نگارش کتاب به آنها استناد کرده است.
- مترجم کتاب (علامه سلجوقی)، که از جمله چهره های نامدار عرصه علم، ادب، عرفان و فلسفه افغانستان است و توانسته ضمن حفظ اصالت متن، کتاب را به زبان فصیح دری ترجمه و در خدمت مردم قرار دهد.
- نامه مترجم (علامه سلجوقی) به مؤلف کتاب (شوکت التونی) و پاسخ صمیمانه وی به سلجوقی از جمله مطالب جالب کتاب است که در ابتدای این اثر ارزشمند و خواندنی گنجانیده شده است.
- علامه سلجوقی، دارای سجایا و خصایصی منحصر به فردی بود که در دیگر افراد جامعه کمتر دیده می شود. محترم غلام حبیب نوابی شاگرد استاد سلجوقی که شماری از نامه های استاد عنوانی او نگارش یافته است، از دیدگاه خود، پیرامون خصوصیات فردی استاد سلجوقی، نکاتی را یادآور می شود که می توان آن را به عنوان دقیق ترین اطلاعات در مورد مرحوم علامه سلجوقی به شمار آورد:
- "نویسنده شهیر ... دارای یک شعله سرمست از سرور و نشاط خاصی است ... و از این دارایی، گاهی زیاد پر حرکت و به وضع و حالت غیر متعارف و تمایزی به نظر می آید.
- بسیار می نوشت و بسیار حرف می زد. نقد و تبصره داشت ... بسیار وسیع حرف می زد، به آواز بلند می خندد و بسیار می خندد. مرد مزاحی درجه اول است. هر نوع کلمات بی پرده و امثله و ابیات هزل آمیز از دهانش می پرد. کمتر آرامش و سکون خود را حفظ می تواند وقتی فکر کند ... کوتاه کوتاه ولی سریع و تند قدم می زند. عرض و طول اتاق یا دهلیز یا صحن عمارت را گاهی به شدت می پیماید. "بسیار به سرعت، ولی روان و صاف حرف می زند و لهجه اش از هرات ... سر رشته کافی دارد."
- ... در امور اداری و حسابداری ... دلچسپی ندارد. به اجرای کارهای (امور خانه) مایل نیست"
- نوابی می افزاید:

Fehler! Unbekannter Name für Dokument-Eigenschaft.

د پانو شمیره: له ۲ تر ۳

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de یادونه: دلپسې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیرلو مخکې په خیر و لولئ

"در شیک پوشی درجه دوم است. کم غذا می‌خورد، به صحت و نظافت دیگران زیاد توجه دارد. کلاه کیودچه به سر می‌کند، موتر می‌راند، در باغچه اش گل و نهال می‌نشانند و...

مهمان را دوست دارد و با گشاده رویی پذیرایی می‌کند، ریشش را بکلی نمی‌تراشد. از سرو پایش قیافه یک فیلسوف بسیار نظیف خوش بین و خوش طبع و زنده دل و مهربان و بشردوست خوانده می‌شود".

شادروان علامه سلجوقی شخصیت متواضع، روشن ضمیر و سخاوتمندی بود. او زیاد میدانست و فراوان می‌نگاشت. اندیشمندی بود به تمام معنی فرهیخته، آموزگاری بود وارسته، خدمتگزاری بود مصدق که وظیفه اش را به درستی انجام میداد، امانت داری امین، شاعری بود نکته سنج و عالمی بود با دانش. او علاوه بر زبان مادری اش به زبان های پشتو، عربی، انگلیسی و اردو تکلم می نمود و مترجمی بود درستکار و نویسنده ای بود که حقایق را صادقانه بیان میداشت.

علامه استاد سلجوقی دوبار ازدواج کرد: بار اول، با "میمونه" دختر سردار حبیب الله خان از احفاد سردار پُردل خان قندهاری بارکزیایی پیوند زناشویی بست و از این پیوند دارای دو فرزند شد: صدیق سلجوقی که "دیپلومات" و فرزند دیگرش حامد سلجوقی که نویسنده است.

ازدواج دوم علامه صلاح الدین سلجوقی با میرمن "حمیرا ملکیار" بود که به دانش پروری، نیکوکاری و خلوص عقیده شهرت داشت. میرمن حمیرا ملکیار سلجوقی که سناتور مشرانو جرگه زمان سلطنت محمد ظاهر شاه بود، برخی از آثار استاد سلجوقی را به دست نشر سپرد و مسجد زیبایی در کنار منزلش در گذرگاه کابل جوار مکتب حبیبیه اعمار نمود.

علامه صلاح الدین سلجوقی ادیب، نویسنده، شاعر، سیاستمدار، فیلسوف و عارف نامدار افغانستان، در ۱۶ جوزای سال ۱۳۴۹ هجری شمسی داعی اجل را لبیک گفت و در شهدای صالحین جوار بالاحصار تاریخی کابل به خاک سپرده شد.

روحش شاد، یادش خدماتش جاودان و فردوس برین مقامش باد.

ناصر اوریا * ۲۹ دسمبر ۲۰۱۷ - تکزاس

V